

UNIVERSITETI - UNIVERSITET - UNIVERSITET
"HAXHI ZEKA"

OKRUGLI STOL

IDENTIFIKOVANJE POTREBA ZA JAČANJE KOMPONENTE MENADŽMENTA U HOTELIJERSTVU

EMPIRIJSKA ANALIZA SEKTORA HOTELIJERSTVA NA KOSOVU

AGENDA

10:30 – 10:45

Otvaranje okruglog stola – uvodne riječi
Rektor UHZ

10:45 – 11:15

Prezentacija rezultata empirijskog istraživanja
*Univerzitet "Haxhi Zeka" – Fakultet
menadžmenta u turizmu, hotelijerstvu
i okolišu (UHZ-FMTHM)*

11:15 – 11:45

Panel diskusija
*Predstavnici institucija
i sektora hotelijerstva*

11:45 – 12:15

Otvorena diskusija
Pitanja i komentari učesnika

12:15 – 12:30

Zaključci okruglog stola
UHZ & FMTHM

08.07.2026

10:00

HOTEL DUKAGJINI,
PEJË

**Zajedno gradimo
profesionalne kadrove za
hotelijerstvo budućnosti.**

UVODËNJE

U ekonomskom i društvenom okruženju koje karakterišu stalne promjene, univerziteti se suočavaju s odgovornošću da razvijaju studijske programe koji ne samo da prenose znanje, već i pripremaju profesionalce sposobne da odgovore na stvarne zahtjeve tržišta rada. Ova odgovornost je posebno važna u sektorima koji se brzo razvijaju, kao što je ugostiteljstvo, gdje kvalitet ljudskih resursa ostaje jedan od glavnih faktora uspjeha i konkurentnosti.

U tom kontekstu, identifikacija potreba industrije i njihovo uključivanje u proces razvoja studijskih programa nije samo dobra akademska praksa, već i neophodnost za visokoškolske institucije. Dijalog sa poslodavcima, analiza razvoja sektora i podrška donošenju odluka zasnovanih na dokazima stvaraju prilike za univerzitet da izgradi stabilne, relevantne i profesionalno orijentisane studijske programe.

Upravo na ovom pristupu zasnivala se inicijativa Fakulteta za turizam, hotelijerstvo i upravljanje okolišem na Univerzitetu "Haxhi Zeka", koji je proveo istraživanje kako bi identificirao aktuelne potrebe hotelskog sektora i procijenio kompatibilnost studijskih programa sa zahtjevima tržišta rada. Kroz uključivanje predstavnika industrije, istraživanje je stvorilo pouzdanu bazu informacija

o profesionalnim kompetencijama koje poslodavci zahtijevaju, izazovima s kojima se sektor suočava i očekivanjima za razvoj budućih kadrova.

Rezultati ovog istraživanja poslužili su kao polazna tačka za organizaciju okruglog stola **"Osnaživanje hotelskog menadžmenta u visokom obrazovanju – razvoj profesionalnih kompetencija i usklađivanje kurikuluma sa tržištem rada"**, održanog 8. jula 2026. godine, organizovanog od strane Fakulteta turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem na Univerzitetu "Haxhi Zeka". Događaj je okupio predstavnike javnih institucija, akademske zajednice, profesionalnih organizacija i hotelske industrije u zajedničkom forumu, stvarajući prostor za otvorenu diskusiju o izazovima, prilikama i pravcima razvoja univerzitetskog obrazovanja u ovoj oblasti.

Za razliku od aktivnosti ograničenih na predstavljanje institucionalnih stavova, ovaj okrugli sto je izgrađen na rezultatima empirijske analize, usmjeravajući debatu ka konkretnim pitanjima koja utiču na razvoj studijskih programa i pripremu profesionalnih kadrova. Rezultati istraživanja tretirani su kao osnova za diskusiju, dok su doprinosi panelista, iz različitih institucija i same industrije, obogatili analizu praktičnim iskustvima i profesionalnim perspektivama o izazovima i prioritetima sektora.

Ovaj izvještaj hronološki prikazuje razvoj aktivnosti, sumira glavna pitanja obrađena tokom diskusija i ističe zaključke koji su proizašli iz razgovora između akademske zajednice, javnih institucija i industrije. Istovremeno, dokumentuje inicijativu koja ima za cilj jačanje kulture donošenja odluka zasnovanih na dokazima i doprinos razvoju studijskih programa koji odgovaraju potrebama društva i tržišta rada.

SVRHA AKTIVNOSTI

Okrugli sto je organizovan s ciljem stvaranja zajedničke platforme saradnje između univerziteta, javnih institucija i hotelske industrije radi analize trenutnih potreba sektora i rasprave o načinima unapređenja studijskih programa u oblasti hotelijerstva. Cilj aktivnosti bio je podsticanje dijaloga zasnovanog na dokazima između glavnih aktera sektora, stavljajući u središte diskusije pripremu profesionalnih kadrova i usklađivanje kompetencija studenata sa stvarnim zahtjevima tržišta rada.

Istovremeno, okrugli sto je imao za cilj predstaviti rezultate istraživanja koje je proveo Fakultet za turizam, hotelijerstvo i upravljanje okolišem, pretvarajući empirijske nalaze u osnovu za profesionalne diskusije i za formulaciju konkretnih preporuka koje mogu poslužiti u procesu razvoja studijskih programa i jačanju saradnje univerziteta i industrije.

Kroz ovu aktivnost, Univerzitet "Haxhi Zeka" imao je za cilj potvrditi svoju ulogu institucije koja ne samo da priprema profesionalno osoblje, već i stvara prostore za dijalog između akademske zajednice i privatnog sektora kako bi se odgovorilo na izazove koji utiču na razvoj visokog obrazovanja i hotelske industrije na Kosovu.

GLAVNI CILJEVI

Organizacija okruglog stola bila je usmjerena na ostvarenje nekoliko konkretnih ciljeva, koji su također vodili razvoj diskusija tokom aktivnosti:

1. Prezentacija rezultata istraživanja **"Identifikacija potreba za jačanjem komponente hotelskog menadžmenta"** kao osnova za akademsku diskusiju i donošenje odluka.
2. Analiziranje profesionalnih kompetencija koje su trenutno potrebne hotelskoj industriji i identifikacija najpotrebnijih profila za tržište rada.
3. Procjena kompatibilnosti postojećih studijskih programa sa savremenim razvojem hotelskog sektora i zahtjevima poslodavaca.
4. Diskusija o važnosti profesionalne prakse kao ključne komponente u pripremi studenata i identifikacija mehanizama za proširenje saradnje sa preduzećima.
5. Promovisati dijalog između univerziteta, javnih institucija, profesionalnih organizacija i industrije, kako bi se stvorila održiva partnerstva u funkciji razvoja visokog obrazovanja.
6. Formulisanje preporuka za poboljšanje nastavnih planova, razvoj specijaliziranih profila u hotelijerstvu i jačanje saradnje univerziteta i industrije kao jedan od glavnih mehanizama za povećanje kvaliteta obrazovanja i zapošljivosti diplomaca.

ORGANIZACIJA AKTIVNOSTI

Okrugli sto **"Oснаživanje hotelijerstva u visokom obrazovanju – razvoj profesionalnih kompetencija i usklađivanje nastavnih planova i programa sa tržištem rada"** organizovan je **8. jula 2026.** godine u prostorijama hotela **"Dukagjini"** u Peji, a organizovao ga je Fakultet turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem Univerziteta "Haxhi Zeka". Aktivnost je započela prijemom i registracijom učesnika, stvarajući priliku za komunikaciju i razmjenu iskustava između predstavnika javnih institucija, hotelske industrije i akademske zajednice.

Događaju su prisustvovali lideri Univerziteta "Haxhi Zeka", predstavnici Ministarstva kulture, omladine i sporta, predstavnici profesionalnih ugostiteljskih i turističkih organizacija, menadžeri hotela i preduzeća u sektoru, rukovodioci obrazovnih institucija, stručnjaci iz industrije, univerzitetski profesori i predstavnici privatnog sektora. Ova multisektorska kompozicija stvorila je priliku za analizu pitanja obrađenih iz akademske, institucionalne i profesionalne perspektive, obogaćujući diskusiju konkretnim iskustvima iz prakse.

Od početka aktivnosti istaknuto je da izazovi vezani za pripremu profesionalnih kadrova ne mogu biti riješeni samo od strane univerziteta ili industrije. Iz tog razloga, okrugli sto je zamišljen kao forum za saradnju, gdje je svaki učesnik donio svoje iskustvo i perspektivu o razvoju profesionalnih kompetencija, unapređenju studentske prakse i usklađivanju studijskih programa sa zahtjevima tržišta rada.

ZVANIČNO OTVARANJE TABELA

DIJALOG IZMEĐU AKADEMSKE ZAJEDNICE I INDUSTRIJE

Nakon prijema i registracije učesnika, okrugli sto je zvanično počeo u 10:00 sati, čime je započela diskusija fokusirana na jednu od najnovijih tema za visoko obrazovanje na Kosovu, pripremu profesionalnih kadrova za hotelski sektor i potrebu usklađivanja studijskih programa sa dešavanjima na tržištu rada. Na otvaranju je naglašeno da se razvoj hotelskog sektora ne može tretirati samo kao ekonomsko ili turističko pitanje, već i kao obrazovni izazov, koji zahtijeva kontinuiranu saradnju između univerziteta, javnih institucija i industrije.

Program aktivnosti je osmišljen tako da se diskusije temelje na rezultatima istraživanja koje je proveo Fakultet turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem, dok doprinosi panelista nude različite perspektive o tome kako univerzitetsko obrazovanje najbolje može zadovoljiti potrebe hotelskog sektora. Ovaj pristup stvorio je prirodnu vezu između empirijskih dokaza, institucionalnog iskustva i profesionalne prakse, usmjeravajući diskusiju ka identifikaciji konkretnih rješenja.

PANEL DISKUSIJA

Panel diskusija je osmišljena kako bi predstavljala sve strane koje doprinose razvoju hotelskog sektora, uključujući javne institucije, profesionalne organizacije, preduzeća, stručno obrazovanje i univerzitet. Ova kompozicija omogućila je razmatranje teme iz različitih perspektiva i stvorila uravnoteženu debatu o izazovima i perspektivama razvoja hotelijerskog menadžmenta u visokom obrazovanju.

PROF. DR. ARMAND KRASNIQI

Prof. dr. Armand Krasniqi je rektor Univerziteta "Haxhi Zeka" i redovni profesor u oblasti poslovnog prava. Sa dugim akademskim i liderskim iskustvom, dao je značajan doprinos izgradnji i institucionalnom razvoju univerziteta, prethodno obavljajući funkciju dekana Fakulteta primijenjenih poslovnih nauka i predsjednika Privremenog upravnog vijeća. Tokom njegovog mandata kao rektora, univerzitet je ostvario napredak u povećanju akademskog kvaliteta, internacionalizaciji, proširenju saradnje sa lokalnim i međunarodnim partnerima, kao i razvoju studijskih programa u skladu sa evropskim standardima visokog obrazovanja.

UNIVERZITET KAO PARTNER U RAZVOJU HOTELSKOG SEKTORA

Okrugli sto otvorio je rektor Univerziteta "Haxhi Zeka", **prof. dr. Armand Krasniqi**, koji je u svom uvodnom govoru istakao odgovornost koju javni univerziteti imaju u vezi sa ekonomskim i društvenim razvojem zemlje. Naglasio je da uloga univerziteta ne završava diplomiranjem studenata, već se nastavlja kroz kreiranje studijskih programa koji odgovaraju na transformacije tržišta rada i potrebe strateških sektora ekonomije.

U tom kontekstu, rektor je ocijenio organizaciju okruglog stola kao važan korak ka jačanju dijaloga između univerziteta i hotelske industrije. Prema njegovim riječima, razvoj studijskih programa treba biti zasnovan na kontinuiranoj komunikaciji sa poslodavcima, kako bi studenti stekli kompetencije koje im omogućavaju brzu i uspješnu integraciju na tržište rada.

Naglasio je da je Fakultet turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem tokom godina izgradio tradiciju saradnje sa privatnim sektorom i da aktivnosti poput ovog okruglog stola dokazuju institucionalnu orijentaciju Univerziteta "Haxhi Zeka" ka razvoju obrazovanja zasnovanog na partnerstvu, inovacijama i društvenoj odgovornosti. U tom smislu, rezultati istraživanja predstavljenih tokom aktivnosti smatrani su važnim izvorom informacija za dalji razvoj studijskih programa i za jačanje komponente hotelskog menadžmenta unutar fakulteta.

MUHEDIN NUSHI

Muhedin Nushi je viši savjetnik u Ministarstvu kulture i turizma Republike Kosovo. Sa dugim iskustvom u javnoj upravi i institucionalnom upravljanju, doprinio je dizajnu i implementaciji javnih politika, institucionalnom razvoju i promociji turističkog sektora. Tokom svoje karijere obavljao je važne lidarske

funkcije na lokalnom i centralnom nivou, angažovan u modernizaciji javne uprave, razvoju strateških projekata i jačanju međuinstitucionalne saradnje. U svojoj trenutnoj ulozi doprinosi unapređenju politika za razvoj turizma i promociji Kosova kao turističke destinacije, kroz saradnju sa lokalnim institucijama i međunarodnim partnerima.

JAVNE POLITIKE I RAZVOJ LJUDSKOG KAPITALA

Nakon programa, učesnike je pozdravio **Muhedin Nushi**, viši savjetnik u Ministarstvu kulture, omladine i sporta, koji je predstavio institucionalnu perspektivu razvoja ljudskog kapitala u hotelskom i turističkom sektoru. Istakao je da održivi razvoj ovog sektora ne može biti zasnovan samo na infrastrukturnim ulaganjima ili promociji turističkih destinacija, već zahtijeva i sistematska ulaganja u profesionalnu pripremu ljudskih resursa.

U njegovoj diskusiji naglašeno je da se javne politike trebaju graditi u bliskoj saradnji sa visokoškolskim ustanovama i industrijom, kako bi razvoj univerzitetskih kurikuluma odražavao promjene koje se dešavaju na tržištu rada. Pohvalio je važnost inicijativa zasnovanih na empirijskim istraživanjima, naglašavajući da je institucionalno donošenje odluka održivije kada se zasniva na dokazima i dijalogu sa akterima sektora.

U tom duhu, čestitao je Univerzitetu "Haxhi Zeka" i Fakultetu turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem na organizaciji okruglog stola i provođenju istraživanja, smatrajući ga vrijednim doprinosom diskusijama vezanim za razvoj stručnog i univerzitetskog obrazovanja u oblasti ugostiteljstva.

PROF. DR. AFRIM SELIMI

Prof. dr. Afrim Selimaj je dekan Fakulteta menadžmenta u turizmu, hotelstvu i okolišu na Univerzitetu "Haxhi Zeka" i redovni profesor u oblasti ekonomije. Sa dugim akademskim, naučnim i menadžerskim iskustvom, dao je značajan doprinos razvoju visokog obrazovanja i unapređenju studijskih programa. Njegova aktivnost uključuje nastavu, naučna istraživanja i učešće u razvojnim projektima, s fokusom na ekonomiju, marketing i menadžment. Kao dekan, posvećen je povećanju akademskog kvaliteta, jačanju saradnje sa institucijama i industrijom, kao i pripremi profesionalnih kadrova u skladu sa savremenim standardima visokog obrazovanja.

UNIVERZITETSKA I INDUSTRIJSKA SARADNJA KAO OSNOVA ZA RAZVOJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA

Govoreći u svojstvu dekana Fakulteta za turizam, hotelijerstvo i okoliš, **prof. dr. Afrim Selimi** usmjerio je diskusiju na ulogu koju fakultet ima u pripremi profesionalnih kadrova za hotelski sektor. Naglasio je da razvoj studijskih programa ne može biti izolovan akademski proces, već treba biti izgrađen u kontinuiranoj saradnji sa industrijom i institucijama koje djeluju u ovom sektoru.

U svom govoru, dekan je istakao da rezultati istraživanja jasno dokazuju potrebu za unapređenjem komponente hotelskog menadžmenta, povećanjem profesionalne prakse i većim uključivanjem industrije u proces razvoja kurikuluma. Prema njegovim riječima, upravo ti elementi čine osnovu na kojoj će fakultet nastaviti razvijati studijske programe u budućnosti.

Također je izrazio spremnost nastavnog osoblja da proširi oblike saradnje sa preduzećima, stvarajući partnerstva koja omogućavaju studentima da steknu praktično iskustvo tokom studija i razviju kompetencije koje zahtijeva tržište rada.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Kako bi se osiguralo da su okrugli stolovi zasnovani na empirijskim podacima, Fakultet turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem proveo je kvantitativno istraživanje koje je provedeno putem strukturiranog upitnika. U istraživanju je učestvovalo 124 subjekta iz sektora hotelijerstva, gastronomije i turizma na Kosovu. Prikupljeni podaci su detaljno analizirani, a njihovi rezultati su korišteni kao osnova za diskusije i preporuke predstavljene tokom okruglog stola.

PREZENTACIJA ISTRAŽIVANJA

ISTRAŽIVANJE KAO OSNOVA ZA DISKUSIJU O RAZVOJU HOTELSKOG MENADŽMENTA

Nakon uvodnih nalažanja panelista, program okruglog stola se nastavio prezentacijom istraživanja **"Identifikacija potreba za jačanjem komponente hotelskog menadžmenta"**, koje je proveo Fakultet turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem na Univerzitetu "Haxhi Zeka". Prezentaciju je održala **MSc. Edlira Juniku**, izvršna asistentica rektora, koja je predstavila glavne rezultate analize provedene sa predstavnicima hotelijerskog, gastronomijskog i turističkog sektora na Kosovu.

Od samog početka prezentacije naglašeno je da je istraživanje zamišljeno kao instrument za slušanje glasa industrije i njeno uključivanje u proces razvoja studijskih programa. Umjesto da se oslanja samo na individualne percepcije ili iskustva, aktivnost je bila usmjerena na empirijske podatke prikupljene od samih preduzeća koja posluju u ovom sektoru. Ovaj pristup dao je stolu analitički karakter i stvorio priliku da preporuke koje proizađu iz diskusije budu zasnovane na konkretnim dokazima.

Zatim je predstavljena istraživačka metodologija, koja je provedena putem strukturiranog upitnika, distribuiranog subjektima koji djeluju u oblasti hotelijerstva, gastronomije i turizma u svim regijama Kosova. U istraživanju je učestvovalo 124 ispitanika, **pružajući široku bazu informacija o trenutnim potrebama tržišta rada i očekivanjima poslodavaca prema visokoškolskim ustanovama.**

Tokom prezentacije postalo je jasno da se razvoj ugostiteljske industrije odvija brže od transformacije studijskih programa, što stvara potrebu za kontinuiranim dijalogom između univerziteta i privatnog sektora. Iz tog razloga, analiza nije bila ograničena samo na identifikaciju problema, već se fokusirala i na identifikaciju prilika za unapređenje komponente hotelskog menadžmenta unutar postojećih programa studije.

Jedan od najznačajnijih nalaza koji su predstavljeni bila je gotovo jednoglasna podrška poslodavaca za kreiranje specijaliziranih profila u upravljanju hotelima. Rezultati su pokazali da industrija smatra potrebnim razviti programe koji više pažnje posvećuju profesionalnim kompetencijama, organizaciji praksi i pripremi studenata za stvarne radne situacije. Istovremeno, pokazalo se da postojeći programi predstavljaju dobru osnovu, ali zahtijevaju stalno ažuriranje kako bi odražavali razvoj industrije i zahtjeve tržišta.

Posebna pažnja posvećena je i ulozi profesionalne prakse. Analiza je pokazala da preduzeća u sektoru smatraju praktično iskustvo jednim od najvažnijih elemenata u pripremi studenata, procjenjujući da veća integracija prakse tokom studija direktno utiče na povećanje profesionalnih kompetencija i olakšavanje prelaska sa univerziteta na tržište rada. Ovo otkriće postalo je jedna od tema koje su se često pojavljivale tokom diskusija panelista.

Još jedan aspekt koji je privukao interes učesnika bila je spremnost industrije na bližu saradnju sa univerzitetom. Istraživanje je pokazalo da preduzeća pokazuju interes za proširenje profesionalne prakse, organizovanje predavanja stručnjaka iz industrije, organizovanje studijskih posjeta i

stvaranje strukturiranih sporazuma o saradnji. Ovi rezultati su dokazali da postoji čvrsta osnova za izgradnju dugoročnih partnerstava između univerziteta i hotelskog sektora.

Na kraju prezentacije naglašeno je da se rezultati istraživanja ne trebaju posmatrati samo kao analiza trenutne situacije, već kao vodič za budući razvoj studijskih programa. U tom smislu, naglašeno je da jačanje komponente hotelskog menadžmenta zahtijeva integrisani pristup, gdje univerzitet, industrija i javne institucije dijele odgovornost za pripremu profesionalnih kadrova koji će doprinijeti razvoju hotelskog sektora na Kosovu.

PANELISTI

HYSEN SOGOJEVA

Hysen Sogojeva je predsjednica Kosovske komore za hotele i turizam i jedna od predstavnica sektora turizma i ugostiteljstva u zemlji. Posvećena je promovisanju politika i inicijativa koje doprinose održivom razvoju turizma. Kroz svoju ulogu doprinio je jačanju saradnje između javnih institucija i preduzeća u turističkom sektoru. Njegova posvećenost ima za cilj podizanje kvaliteta turističkih usluga i jačanje uloge turizma u ekonomskom razvoju Kosova.

PROFESIONALNE KOMPETENCIJE IZ PERSPEKTIVE HOTELSKE INDUSTRIJE

Diskusija je dobila praktičnu dimenziju uz doprinos **Hysen Sogojeve**, predsjednice Kosovske komore za hotelijerstvo i turizam, koja se bavila pitanjem profesionalnih kompetencija iz perspektive poslodavaca. Oslanjajući se na iskustvo privatnog sektora, istakao je promjene koje su se dogodile u hotelskoj industriji i očekivanja koja danas preduzeća imaju prema diplomcima.

U svom govoru naglašeno je da tržište ne zahtijeva samo teorijsko znanje, već i profesionalce spremne da odmah preuzmu odgovornosti rada. Prema njegovim riječima, vještine komunikacije, organizacije, upravljanja uslugama, rješavanja problema i prilagođavanja industrijskim standardima postale su jednako važne kao i akademska obuka.

Procijenio je da rezultati istraživanja realno odražavaju potrebe sektora, posebno u dijelu koji se odnosi na nedostatak specijaliziranih profila u hotelskom menadžmentu i važnost profesionalne prakse. U tom smislu, izrazio je spremnost Gospodarske komore za hotele i turizam da podrži inicijative koje jačaju saradnju sa univerzitetima i stvaraju veće mogućnosti za praksu i zapošljavanje studenata.

BAKI HOTI

Baki Hoti je predsjednik Turističke unije Kosova i stručnjak za razvoj turističkog sektora u zemlji. Doprinio je promociji turističkog potencijala Kosova i jačanju saradnje između turističkih operatera i institucija. Kroz svoju posvećenost, podržao je inicijative usmjerene na razvoj održivog turizma i unapređenje turističke ponude. Njegov doprinos je pomogao povećanju vidljivosti Kosova kao turističke destinacije.

TRŽIŠTE RADA I POTREBA ZA SPECIJALIZIRANIM PROFILIMA

Nastavljajući diskusiju iz perspektive profesionalnih organizacija, **Baki Hoti**, predsjednik Turističke unije Kosova, fokusirao se na promjene koje tržište rada doživljava i njihov uticaj na pripremu profesionalnih kadrova. Tvrdio je da je razvoj hotelske industrije stvorio nove potrebe za specijaliziranim profilima, koji zahtijevaju dublju i praktičnu pripremu.

U svojoj analizi je istakao da se preduzeća sve više suočavaju s poteškoćama u pronalasku osoblja koje posjeduje specifične kompetencije u upravljanju hotelima. Ova situacija, prema njegovom mišljenju, ne treba se posmatrati samo kao izazov za industriju, već i kao prilika za univerzitete da razviju studijske programe bolje prilagođene realnosti tržišta.

Naglasio je da saradnja između akademskih institucija i privatnog sektora treba biti kontinuirani proces, gdje industrija doprinosi ne samo pružanjem praksi, već i učešćem u diskusijama o razvoju kurikuluma i identifikaciji kompetencija koje poslodavci zahtijevaju.

LULZIM SYLA

Lulzim Sylja je direktorica Odjela za turizam i angažovana je na dizajnu i implementaciji politika za razvoj turizma na Kosovu. Doprinosi promociji turističkih destinacija i podršci projektima koji jačaju sektor. Njegov rad je fokusiran na održivi razvoj turizma i saradnju sa relevantnim akterima na nacionalnom i međunarodnom nivou.

INSTITUCIONALNA PODRŠKA ZA RAZVOJ PROFESIONALNIH KOMPETENCIJA

Institucionalnu perspektivu razvoja sektora predstavio je **Lulzim Syl**a, direktor Odjela za turizam pri Ministarstvu kulture, omladine i sporta, koji je govorio o ulozi javnih institucija u kreiranju politika koje podržavaju razvoj ljudskog kapitala i podizanje kvaliteta obrazovanja u oblasti ugostiteljstva.

U svom obraćanju naglasio je da održivi razvoj turizma i ugostiteljstva zahtijeva koordinirani pristup između javnih institucija, univerziteta i privatnog sektora. Prema njegovim riječima, ulaganja u infrastrukturu i promociju turističkih destinacija trebaju biti praćena kontinuiranim ulaganjima u profesionalnu pripremu ljudskih resursa, jer kvalitet usluga ostaje glavni faktor koji utiče na konkurentnost sektora.

Pozivajući se na temu okruglog stola, procijenio je da rezultati istraživanja predstavljaju važnu osnovu za dizajn politika i inicijativa usmjerenih na razvoj profesionalnih kompetencija u ugostiteljskoj industriji. Naglasio je da saradnja između Ministarstva, visokoškolskih ustanova i industrije treba dodatno ojačati, kako bi se studijski programi razvijali u skladu sa stvarnim potrebama tržišta rada i strateškim prioritetima razvoja turizma na Kosovu.

Xhevdet Hyseni je direktor PRO IN asocijacije i ima iskustva u upravljanju i razvoju projekata vezanih za ekonomski i turistički razvoj. On je angažovan u stvaranju partnerstava između institucija i privatnog sektora. Kroz svoj rad doprinio je jačanju inicijativa koje podržavaju lokalni razvoj i promociju turizma.

SARADNJA S INDUSTRIJOM KAO ULAGANJE U KVALITET OBRAZOVANJA

Nakon panela, **Xhevdet Hyseni**, direktor PRO IN asocijacije, usmjerio je diskusiju na važnost profesionalne prakse i partnerstva između univerziteta i preduzeća.

On je tvrdio da saradnja ne bi trebala biti ograničena samo na organizaciju profesionalne prakse, već da se proteže na sve faze obrazovnog procesa. Prema njegovim riječima, uključivanje stručnjaka iz industrije u predavanja, organizacija profesionalnog mentorstva i razvoj zajedničkih projekata stvaraju uslove za sticanje stvarnih iskustava i razvoj vještina koje se ne mogu steći samo kroz učenje u učionici.

Pozivajući se na diskusije održane tokom okruglog stola, naglasio je da saradnja univerziteta i industrije treba biti zasnovana na dugoročnim partnerstvima i međusobnim odgovornostima, kako bi studenti bili glavni korisnici ove saradnje.

TEUTA KRYEZIU

Teuta Kryeziu je profesorica na Visokoj školi ekonomije i doprinosi obrazovanju i profesionalnoj pripremi novih generacija. Posvećena je razvoju kompetencija učenika i povezivanju stručnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada. Njen angažman u obrazovanju predstavlja važan doprinos pripremi budućih okvira za sektor usluga i ekonomiju.

POVEZANOST STRUČNOG OBRAZOVANJA SA UNIVERZITETSKIM OBRAZOVANJEM

Još jednu važnu dimenziju diskusije obradio je **Teuta Kryeziu**, profesor na Visokoj školi ekonomije, koja je donijela perspektivu preduniverzitetskog stručnog obrazovanja i važnost stvaranja kontinuiteta između srednjoškolskog nivoa i univerzitetskih studija u oblasti ugostiteljstva.

U svojoj prezentaciji naglasila je da je priprema profesionalnih kadrova proces koji počinje od srednjeg obrazovanja i treba se nastaviti na usklađen način na univerzitetu. Prema njenim riječima, koordinacija nastavnih planova između dva nivoa obrazovanja stvara prilike za učenike da postepeno razvijaju profesionalne kompetencije, izbjegavajući preklapanja i osiguravajući održiviji razvoj praktičnih vještina.

Također je naglasila važnost kontinuirane komunikacije između obrazovnih institucija i privatnog sektora, kako bi sadržaj nastavnih planova odražavao razvoj industrije i zahtjeve koje ona postavlja prema radnoj snazi. U tom smislu, međuinstitucionalna saradnja smatrana je ključnim elementom za stvaranje obrazovnog sistema koji odgovara potrebama tržišta rada.

RUDINA EFENDIU

Rudina Efendiu je suosnivačica GUIDEKS-a, inicijative koja promoviše turizam kroz inovacije i tehnologiju. Posvećena je stvaranju autentičnih turističkih iskustava i promociji kulturne i prirodne baštine Kosova. Kroz svoj rad doprinosi razvoju turističkih proizvoda i jačanju lokalnog turizma.

PROFESIONALNE KOMPETENCIJE U INDUSTRIJI KOJA SE TRANSFORMIŠE

Nakon panela, **Rudina Efendiu**, suosnivačica **GUIDEKS-a**, **usmjerila** je diskusiju na promjene koje turistička i ugostiteljska industrija doživljavaju kao rezultat razvoja tehnologije i digitalne transformacije.

Naglasila je da profesije vezane za ugostiteljstvo i turističke usluge zahtijevaju nove kompetencije, koje nadilaze tradicionalno profesionalno znanje. Prema njenim riječima, vještine za interkulturalnu komunikaciju, korištenje digitalnih platformi, promociju destinacija i upravljanje korisničkim iskustvom postale su neraskidivi dio profesionalnog profila koji savremena industrija zahtijeva.

U tom kontekstu, procijenila je da se studijski programi trebaju razvijati paralelno sa tehnološkim promjenama i međunarodnim najboljim praksama, kako bi studenti bili spremni za sve konkurentnije i dinamičnije tržište rada.

SADIK MAQEDONCI

Sadik Makedonija je direktor Odsjeka za hotelijerstvo i gastronomiju i ima važnu ulogu u profesionalnoj pripremi kadrova u ovoj oblasti. Posvećen je unapređenju standarda stručnog obrazovanja i razvoju praktičnih kompetencija učenika. Njegovo iskustvo doprinosi povezivanju obrazovanja sa potrebama hotelske i gastronomijske industrije.

PROFESIONALNA PRAKSA KAO DIO PROCESA UČENJA

Diskusiju o profesionalnoj pripremi studenata dodatno je obogatio **Sadik Macedonia**, direktor Odsjeka za hotelijerstvo i gastronomiju, koji je istakao važnost integracije profesionalne prakse u proces univerzitetskih studija.

Tvrdio je da praksa ne treba biti percipirana kao aktivnost odvojena od procesa učenja, već kao komponenta koja dopunjuje i jača teorijsko znanje stečeno tokom studija. Prema njegovim riječima, uključivanje studenata u stvarna radna okruženja stvara prilike za razvoj profesionalnih kompetencija, povećava samopouzdanje i pomaže im da bolje razumiju standarde i odgovornosti koje karakterišu hotelsku industriju.

Nakon diskusije, istakao je da saradnja između univerziteta i preduzeća treba prevazići profesionalnu praksu, uključujući mentorstvo, zajedničke projekte i razmjenu iskustava između akademskog osoblja i stručnjaka iz industrije. Takav pristup, prema njegovim riječima, direktno doprinosi podizanju kvaliteta obrazovanja i pripremi studenata za izazove profesije.

ARLINDA SHOSHI

Arlinda Shoshi je menadžerica u ONIX Spa & Resort i ima iskustva u upravljanju hotelskim operacijama i pružanju kvalitetnih usluga gostima. Doprinosi implementaciji standarda ugostiteljstva i razvoju savremenih praksi upravljanja hotelima. Njena posvećenost odražava važnost profesionalnog liderstva u ugostiteljskoj industriji.

OČEKIVANJA INDUSTRIJE PREMA DIPLOMCIMA

Predstavnica hotelskog sektora, **Arlinda Shoshi**, menadžerica u **ONIX Spa & Resort**, donijela je iskustvo jednog od preduzeća koja su direktno angažovana u zapošljavanju i profesionalnom razvoju mladih zaposlenika.

U svom razgovoru podijelila je iskustva industrije u vezi sa procesom zapošljavanja i integracije diplomiranih u radno okruženje. Prema njenim riječima, preduzeća cijene akademsku obuku, ali posebnu pažnju posvećuju praktičnim vještinama, profesionalnoj etici, komunikaciji s kupcima, timskom radu i spremnosti na kontinuirano učenje.

Naglasila je da saradnja sa univerzitetima stvara prilike za studente da se upoznaju sa realnošću industrije tokom studija, olakšavajući prelazak iz univerzitetskog auditorijuma na tržište rada. U tom smislu, izrazila je spremnost privatnog sektora da proširi oblike saradnje sa visokoškolskim ustanovama i doprinese pripremi novih generacija profesionalaca.

BESNIK BEKTESHI

Besnik Bekteshi je trener u oblasti domaćinstva i ugostiteljstva, sa iskustvom u izgradnji profesionalnih kapaciteta hotelskog osoblja. Specijaliziran je za standarde ugostiteljstva i upravljanje hotelskim uslugama. Kroz svoje obuke doprinosi povećanju kvaliteta usluga i profesionalnoj pripremi zaposlenih u hotelskom sektoru.

RAZVIJANJE PRAKTIČNIH VJEŠTINA KAO PROFESIONALNOG STANDARDA

Nakon panela, **Besnik Bekteshi**, trener za **domaćinstvo i ugostiteljstvo**, usmjerio je diskusiju na aspekt koji često ostaje u sjeni tokom akademske pripreme studenata, a to je razvoj praktičnih vještina koje su direktno povezane sa svakodnevnim radom hotelskih objekata.

Oslanjajući se na svoje profesionalno iskustvo, tvrdio je da se kvalitet hotelske usluge gradi kroz radne standarde koji se primjenjuju u svakom segmentu organizacije. Prema njegovim riječima, profesionalna priprema treba razvijati ne samo tehničko znanje, već i kulturu odgovornosti, discipline, organizacije i komunikacije, elemente koji direktno utiču na kvalitet usluge i korisničko iskustvo.

Naglasio je da industrija treba profesionalce koji su spremni raditi prema savremenim hotelskim standardima i koji razumiju važnost detalja u pružanju usluga. Iz tog razloga, prema njegovom mišljenju, profesionalna praksa treba zauzeti centralno mjesto u procesu studija, nudeći studentima priliku da se upoznaju sa stvarnom organizacijom radnih procesa i zahtjevima koji karakterišu modernu ugostiteljsku industriju.

Na kraju prezentacije, naglasio je da saradnja između univerziteta i industrijskih profesionalaca stvara prilike za prenos praktičnog iskustva studentima i doprinosi formiranju kadrova koji bolje odgovaraju na zahtjeve tržišta rada.

PROF. ASOC. ALBERTA TAHIRI

Prof. saradnik Dr. Alberta Tahiri je univerzitetska profesorica na Fakultetu za menadžment u turizmu, hotelstvu i okolišu na Univerzitetu "Haxhi Zeka". Njena oblast stručnosti uključuje održivi turizam, ugostiteljstvo, kulturnu baštinu i razvoj turizma. Autorica je i koautorica značajnog broja naučnih radova objavljenih u međunarodnim časopisima, indeksiranih na najprestižnijim naučnim osnovama. Također je autorica univerzitetskih knjiga iz oblasti turizma, ugostiteljstva, kulturne baštine i održivog turizma. Njen akademski angažman uključuje razvoj studijskih programa, mentorstvo studenata i aktivno učešće u međunarodnim naučnim projektima i konferencijama. Kroz svoj rad doprinosi jačanju saradnje između akademske zajednice i industrije, s ciljem unapređenja visokog obrazovanja i održivog razvoja sektora turizma i ugostiteljstva na Kosovu.

ANALIZA POTREBA INDUSTRIJE I ORIJENTACIJA NA AKADEMSKI RAZVOJ

Panel je završen prezentacijom **prof. vanrednog Alberta Tahiri**, profesorica na Fakultetu za turizam, hotelijerstvo i upravljanje okolišem, predstavila je analizu implikacija koje rezultati istraživanja imaju na razvoj studijskih programa u oblasti hotelskog menadžmenta.

U svojoj prezentaciji istakla je da se nalazi istraživanja ne trebaju posmatrati samo kao statistički pokazatelji, već kao važan izvor informacija za akademski proces planiranja. Prema njenim riječima, podaci prikupljeni od strane hotelskog sektora daju jasnu sliku o kompetencijama koje industrija zahtijeva i o pravcima na koje bi razvoj univerzitetskih kurikuluma trebao biti usmjeren u budućnosti.

Posebno se fokusirala na važnost stalnog ažuriranja studijskih programa, naglašavajući da univerziteti trebaju biti sposobni reagovati na promjene koje se dešavaju na tržištu rada. To znači ne samo periodično pregledavanje sadržaja kurseva, već i proširenje praktične komponente, uključivanje stručnjaka iz industrije u proces učenja i uspostavljanje održivih mehanizama saradnje sa preduzećima.

Na kraju svoje prezentacije, prof. Tahiri je naglasila da razvoj studijskih programa treba biti zasnovan na kontinuiranom dijalogu sa hotelskim sektorom i redovnoj analizi potreba tržišta rada. Samo kroz takav pristup može se osigurati da dodiplomski programi ostanu relevantni, konkurentni i usmjereni na pripremu profesionalnih kadrova koji su industriji potrebni.

OTVORENA DISKUSIJA

DOPRINOSI PANELISTA I PERSPEKTIVE ZA RAZVOJ SARADNJE

Nakon završetka prezentacija, okrugli sto se nastavio otvorenom diskusijom u kojoj su učestvovali panelisti, predstavnici javnih institucija, preduzeća iz hotelskog sektora, akademsko osoblje i drugi učesnici. Debata je vođena u konstruktivnoj atmosferi, podstičući razmjenu iskustava, ideja i konkretnih prijedloga za jačanje saradnje između univerziteta i industrije.

Diskusije su se fokusirale na izazove vezane za pripremu profesionalnih kadrova, organizaciju studentskih praksi i potrebu za kontinuiranom harmonizacijom studijskih programa sa dešavanjima na tržištu rada. Učesnici su procijenili da dinamika razvoja industrije zahtijeva kontinuiranu reakciju visokoškolskih ustanova, kroz fleksibilne studijske programe usmjerene na razvoj profesionalnih kompetencija.

Posebna pažnja posvećena je saradnji između univerziteta i preduzeća. Predstavnici industrije izrazili su spremnost da prošire mogućnosti profesionalne prakse, doprinesu organizaciji akademskih aktivnosti i podrže inicijative koje doprinose povećanju kvaliteta obrazovanja u oblasti ugostiteljstva. S druge strane, predstavnici univerziteta su potvrdili posvećenost izgradnji

strukturiranih oblika saradnje, koji donose obostrane koristi za studente, instituciju i privatni sektor.

Na kraju diskusije procijenjeno je da su rezultati istraživanja, u kombinaciji sa doprinosima panelista i učesnika, stvorili važnu osnovu za identifikaciju prioriteta koji bi trebali usmjeravati dalji razvoj studijskih programa u oblasti hotelijerstva. Istovremeno je naglašeno da razvoj hotelskog sektora i priprema profesionalnih kadrova zahtijevaju zajedničku posvećenost i dugoročno partnerstvo između univerziteta, industrije i javnih institucija.

ZAKLJUČCI OKRUGLOG STOLA

Diskusije održane tokom okruglog stola naglasile su da razvoj hotelskog sektora zahtijeva integrisaniji pristup u pripremi profesionalnih kadrova, gdje univerzitet, industrija i javne institucije dijele zajedničke odgovornosti. Doprinosi panelista i rezultati istraživanja dokazali su da postoji širok konsenzus o potrebi razvoja studijskih programa koji odražavaju promjene na tržištu rada i savremene industrijske standarde.

Jedan od glavnih zaključaka okruglog stola bio je da priprema studenata ne može biti zasnovana samo na teorijskoj formaciji. Razvoj profesionalnih kompetencija zahtijeva proširenje praktičnog dijela, bližu saradnju sa hotelskim sektorom i stvaranje prilika za sticanje profesionalnog iskustva tokom studija. U tom smislu, profesionalna praksa je procijenjena kao ključni element za povećanje zapošljivosti diplomiranih studenata.

Diskusije su također istakla potrebu za kontinuiranim dijalogom između univerziteta i industrije u procesu razvoja i pregleda studijskih programa. Predstavnici institucija i privrede procijenili su da bi institucionalizirana saradnja, razmjena iskustava i uključivanje stručnjaka iz industrije u akademski proces doprinijeli pripremi kadrova koji bolje odgovaraju na zahtjeve tržišta rada.

Još jedan važan zaključak bio je značaj donošenja odluka zasnovanih na dokazima. Istraživanja koja je proveo Fakultet turizma, hotelijerstva i upravljanja okolišem ocijenjena su kao važan instrument za identifikaciju stvarnih potreba sektora i za usmjeravanje budućeg razvoja studijskih programa. Naglašeno je da takve analize trebaju postati dio redovne institucionalne prakse, kako bi akademski razvoj bio stalno zasnovan na podacima i dijalogu s industrijom.

ZAKLJUČAK DISKUSIJE I KLJUČNE PREPORUKE

Na kraju okruglog stola, rektor Univerziteta "Haxhi Zeka", **prof. dr Armand Krasniqi**, napravio je sintezu diskusija vođenih tokom aktivnosti, ističući da su svi doprinosi panelista i rezultati istraživanja prenijeli zajedničku poruku: razvoj visokog obrazovanja u oblasti ugostiteljstva treba biti zasnovan na održivoj saradnji sa industrijom i kontinuiranoj prilagodbi razvoju tržišta rada.

Naglasio je da izazovi identificirani tokom diskusija ne bi trebali biti viđeni samo kao akademska pitanja, već kao razvojni prioriteti koji zahtijevaju zajedničku posvećenost univerziteta, javnih institucija, profesionalnih organizacija i privatnog sektora. Prema njegovim riječima, samo koordiniranim pristupom mogu se kreirati studijski programi koji pripremaju profesionalce sposobne da odgovore na zahtjeve industrije i doprinesu razvoju hotelskog sektora na Kosovu.

Na kraju aktivnosti, rektor je iznio glavne zaključke koji su proizašli iz diskusija održanih tokom okruglog stola, a koji predstavljaju važnu orijentaciju za dalji razvoj studijskih programa i jačanje saradnje između univerziteta i industrije.

ZAKLJUČAK

1. Usklađivanje nastavnih planova sa najvišim međunarodnim standardima i savremenim razvojem u hotelskom sektoru.
2. Prilagođavanje studijskih programa brzim promjenama koje se dešavaju na tržištu rada.
3. Tretiranje ljudskog kapitala kao ključnog faktora za održivi razvoj ugostiteljske industrije.
4. Jasnija diferencijacija hotelskih i turističkih aktivnosti, kako profesionalnih tako i akademskih.
5. Institucionalizacija saradnje između univerziteta i preduzeća kroz održive mehanizme partnerstva.
6. Stvaranje jasnije povezanosti između programa nivoa IV, V i VI prema Nacionalnom okviru kvalifikacija u oblasti ugostiteljstva.
7. Jačanje praktične komponente studija i smanjenje jaza između akademske pripreme i profesionalne prakse.
8. Razjašnjavanje razlike između pojmova **kvalifikacije** i **certifikacije** u procesu profesionalnog razvoja.
9. Dalji razvoj digitalnih kompetencija kao sastavnog dijela profesionalnih profila.
10. Kreiranje baze podataka za identifikaciju kapaciteta, znanja i kompetencija koje industrija može pružiti u podršci studijskim programima.
11. Promovisanje koncepta cjeloživotnog učenja kao elementa kontinuiranog profesionalnog razvoja.
12. Povećati ulogu javnih institucija, na lokalnom i centralnom nivou, u izradi i implementaciji politika za razvoj hotelskog sektora.
13. Razvoj i promocija modela dvostrukog učenja.
14. Poboljšanje imidža ugostiteljskog sektora i povećanje privlačnosti profesija u ovoj oblasti za mlade.
15. Dalji razvoj praktičnih vještina u ugostiteljstvu i njihovo uključivanje u okvir nacionalnih strategija za ekonomski i turistički razvoj.
16. Veća integracija digitalnog marketinga u studijske programe i profesionalnu praksu.
17. Unapređenje sistema mentorstva tokom profesionalne prakse, uključujući pripremu mentora u biznisu i razvoj mekih vještina kod studenata.

Pored profesionalnih diskusija i razmjene iskustava među panelistima, okrugli sto je predstavljao važan korak u jačanju saradnje između Univerziteta "Haxhi Zeka", javnih institucija i hotelskog sektora. Ova aktivnost je pokazala važnost izgradnje kontinuiranog dijaloga između akademske zajednice i industrije, kao neophodnog mehanizma za razvoj studijskih programa koji odgovaraju stvarnim potrebama tržišta rada.

Nalazi istraživanja, vođene diskusije i preporuke predstavljene tokom okruglog stola stvaraju vrijednu osnovu za dalji razvoj studijskih programa, jačanje partnerstava s industrijom i planiranje budućih akademskih i istraživačkih aktivnosti. Istovremeno, predstavljaju važnu referencu za procese osiguranja kvaliteta, revizije nastavnih planova i programa i unapređenja institucionalne saradnje radi pripreme profesionalnih kadrova za hotelski sektor.

